

José Tirado

Alexandre-Pierre Guitry, més conegut com Sacha Guitry va néixer a San Petresburg l'any 1885. Fill de Lucien Guitry, un famós actor de finals de segle, el jove Guitry va iniciar-se aviat en el món del teatre, amb tan sols 14 anys. Poc temps després va demostrar també gran desimboltura narrativa en concebre *El paje*, obra interpretada pel seu pare. I aquesta ambivalència dividiria l'autor entre la direcció i la interpretació al llarg de la seva carrera, especialment a partir de *Ceux de chez nous*, el seu primer film rodat l'any 1914. Es tracta d'un interessant document de 22 minuts en què l'autor restitueix la imatge d'algunes celebritats de la cultura francesa d'inicis del darrer segle —Degas, Rodin, Auguste Renoir o Saint-Saëns, entre d'altres— a partir

de l'observació dels seus comportaments.

Al teatre va destacar com un prolífic dramaturg d'èxit, tal i com ho demostren les més de 130 obres que va arribar a escriure al llarg de la seva vida. Obres amb esperit de bulevard, marcades pel seu caràcter eminentment còmic i plenes de situacions inoblidables que agradaven molt més al públic que a una crítica a qui mai va acabar de convèncer el to frívol que presentaven. Una obra teatral reflex de la seva vida privada, intensa, superficial i plena de contrastos, com podia observar-se a *La conquista de Berg-op-Zoom* o *Señoras, no escuchen*.

Aquest to frívol i, sobretot, aquest essència literària que hereta el teatre del darrer segle va ser traslladada a la seva obra cinematogràfica. Un caràcter eminentment literari que compartirà gran

part del cinema francès fins l'arribada de la *nouvelle vague*. El gust per l'anàlisi més que per l'acció, la naturalitat amb què la recreació d'ambients s'inscriu dins una tradició novel·lesca, la tendència a concloure de manera moralista l'estudi de costums i, sobretot, un concepte d'autor més vinculat a l'escriptor literari que a l'accionista polític —com més endavant defensarien Godard, Chabrol, o Truffaut— es fa palesa de manera general en tota una corrent de cineastes francesos d'entreguerres, des de Renoir a Pagnol, passant, evidentment per Sacha Guitry.

Tot i no formar part d'un corrent, com més endavant sí que farien els joves *cabieristes*, ni tampoc d'un cinema nacional al nivell del soviètic o l'italià, el cinema francès d'aquest període es defineix per les característiques essentades. En el cas concret de Guitry caldria ressaltar la seva tendència a mesclar reflexió, comèdia i melodrama amb resultats notables i el particular ús que en fa del so, recentment descobert a la dècada dels 30 i inapropiadament sobreexplotat tant per Guitry mateix com per altres camarades com Marcel Pagnol o Jacques Prévert.

Durant l'ocupació alemanya de París, Guitry va col·laborar activament amb el règim nazi, i tot i sortir-ne indemne del procés que li va jutjar després de l'armistici, mai no va recuperar totalment la simpatia dels seus conciutadans. Probablement això va augmentar la mordacitat i l'ingeni del seu discurs, però la crítica no li va perdo-

En el cas concret de Guitry caldria ressaltar la seva tendència a mesclar reflexió, comèdia i melodrama amb resultats notables i el particular ús que en fa del so...

nar i va negar-li el reconeixement durant molt temps, ja que l'acusava no només de ser excessivament teatral sinó també d'aburgessat precisament en un moment d'explosió del cinema del front popular. Dues dècades més tard, cap a finals del 50 seria reconsiderat com un autèntic innovador.

Aquest to irònic, cínic impregna la inicial *Le roman d'un tricheur*, adaptació literària amb clares ressonàncies a Lubitsch, però també la resta de la seva obra. La particularitat dels seus diàlegs, sovint excessius, sobreinterpretats per un Guitry amb *sprit* clarament parisi, de grandiloquència exaltada, que obertament pretén destacar-se però sense oblidar que un diàleg és cosa de dos, que un bon diàleg no pot aconseguir-se mitjançant la superioritat dialèctica d'un dels interlocutors, sinó amb la complicitat i encert de les rèpliques, carregades d'un torrent d'oralitat. Amb aquesta premissa Guitry construeix algunes de les seves comèdies més importants, com *Le Nouveau Testament*, *Mon père avait raison*, *Faisons un rêve* o *Quadrille*.

L'any 1937 Sacha Guitry va dirigir *Las perlas de la corona*, la seva pel·lícula més reconeguda en què se serveix com a pretext narratiu del robatori de les famoses perles de la corona britànica per traçar un recorregut per la història, presentada des de la seva quotidianitat menys ostentosa, ja que tota la trama gira al voltant de les confabulacions pseudohistòriques que van poder produir-se sobre la de-

saparició i conservació del desitjat tresor. Aquesta pel·lícula és realment renovadora, no tant en relació amb l'estil exhibit anteriorment, sinó més aviat en quant al que significa pel gènere històric, ja que mostra la possibilitat de desprendre'l del pes que suposa haver de ser fidel a les màximes de verisme i crònica, per passar a utilitzar-ho com escenari temporal d'una història imaginada, fictícia, a mig camí entre el fet real i la inventiva.

Els anys següents Guitry realitza obres igualment malicioses com *Subamos por los campos Elíseos* i *Ils étaient neuf célibataires*, no obstant aquests dos films sí que marquen una diferència amb els de l'anterior dècada, ja que tanquen un període potser massa senzill, superficial, proper a la frivolitat del vodevil. A partir d'aleshores concep el

cinema des d'una perspectiva més pessimista, probablement a conseqüència del temps que va passar a la presó i, sobretot, de la pressió, les acusacions i les traïcions que va haver de patir durant l'alliberament. Difícilment va recuperar-se, ni físicament ni psíquica, i això deixà empremta en una àmplia però escassament interessant filmografia: des de l'intent de recuperar fantasies històriques —*Le diable boiteux*— o la revisió d'èxits anteriors com *Le comédien*, *Deburau* i *Je l'ai été trois fois*, fins la creació d'algunes obres menors —*Aux deux colombes*—.

Anys més tard ressorgirà amb grans produccions d'èxit com *Si Versailles m'était conté* o *Napoléon*. El primer film narra la vida quotidiana dels seus habitants del s.XVII fins els dies de la Revolució Francesa. D'altra banda, el *Napoléon* de Sacha Guitry és, després del film homònim d'Abel Gance, el *biopic* de major envergadura del cinema francès Guitry passa pàgines de la història, alternant les diferents etapes, centrant-se en unes i oblidant-ne unes altres.

Finalment, el cineasta d'origen rus signa quatre peculiars films símptoma de l'amargura interior com són *La poison* —film que inspiraria *Un crim en el paraíso*, versió del realitzador Jean Becker on Guitry hi participa com a guionista—, *Le vie d'un honnête homme*, *Assassins et voleurs* i *Les trois font la paire*, que confirmen que l'antiga diversió ha acabat convertint-se en desengany. ■